

LIFE-projekter i Danmark

LIFE-programmet har finansieret 67 projekter i Danmark i løbet af de seneste 14 år. Heraf fokuserer de 49 på innovation på miljøområdet og de 18 på naturbeskyttelse. Der er i øjeblikket 26 LIFE-projekter under gennemførelse, hvilket repræsenterer en samlet investering på 96 mio. euro, hvoraf Den Europæiske Union bidrager med 40.8 mio. euro. Dette dokument giver læseren et overblik over LIFE generelt og LIFE-projekter i Danmark og viser, hvor man kan søge yderligere oplysninger.

LIFE – Et overblik

LIFE (det finansielle instrument for miljøet), som blev lanceret af Europa-Kommissionen i 1992, er et af spydspidserne i EU's miljøpolitik. LIFE bidrager til gennemførelsen, udviklingen og styrkelsen af EU's miljøpolitik og -lovgivning og til miljøets integrering i andre EU-politikker. LIFE yder støtte til udvikling af nye løsninger på EU's miljøproblemer og bidrager til gennemførelsen af den politik, der er fastsat i det sjette miljøhandlingsprogram.

Den nuværende fase i LIFE-programmet er "LIFE III". Denne fase omfattede oprindeligt perioden 2000-2004 og havde et budget på 640 mio. euro. LIFE III er nu forlænget til at omfatte 2006 og har fået en ekstrabevilling på 317 mio. euro. Under LIFE-projekterne ydes der støtte til små, mellemstore og store såvel som internationale virksomheder, nationale og lokale myndigheder, NGO'er, forskningsinstitutter og mellemstatslige organer.

Programmet er delt op i tre indsatsområder med hver sin fokus: LIFE-Miljø, LIFE-Natur og LIFE-Tredjelande.

LIFE-Miljø

LIFE-Miljø medfinansierer innovative demonstrationsprojekter på miljøområdet i EU og i ansøgerlandene. Formålet med LIFE-Miljø er at bane vejen for, at forsknings- og udviklingsresultaterne kan finde bred anvendelse, hvorfor der sættes fokus på formidling af resultaterne. Der ydes støtte til fem forskellige projektemner: arealanvendelse og planlægning, vandforvaltning, reduktion af de erhvervsmæssige aktiviteter miljøbelastning, affaldsforvaltning og reduktion af produkters miljøbelastning ved hjælp af en integreret produktpolitik.

LIFE-Miljø i Danmark

LIFE-Miljø har medfinansieret 49 projekter i Danmark. Disse projekter udgør tilsammen en planlagt investering på 115.4 mio. euro, hvoraf EU bidrager med 31.7 mio. euro.

Der er i øjeblikket 15 projekter under gennemførelse i Danmark, og de repræsenterer en samlet forventet investering på ca. 48.6 mio. euro, hvoraf EU bidrager med omkring 35 %. Projekterne er rettet mod en bred vifte af miljøtemaer lige fra vand-, affalds- og miljøforvaltning til klimavenlige teknologier.

Følgende er eksempler på de 15 igangværende LIFE-Miljø projekter. Der findes en komplet liste over alle 15 projekter med websider i Bilag I.

Eksempel på et vellykket LIFE-Miljø projekt

En vellykket kampagneuge for EU's miljømærke Blomsten

I samarbejde med de nationale myndigheder i Frankrig, Italien, Nederlandene, Det Forenede Kongerige, Irland, Belgien, Østrig og Sverige lancerede Miljøstyrelsen en vellykket kampagne for EU's miljømærke Blomsten. Den tostrengede strategi, som går ud på at fremme både udbud og efterspørgsel efter Blomst-mærkede varer, har spillet en vigtig rolle i Blomstens udvikling, idet antallet af virksomheder, der har fået tildelt Blomst-mærket, er steget med 60 % siden projektets start i 2002.

Projektnummer: LIFE03 ENV/DK/000052

OSIS – Et system til sporing af olieudslip fra skibe	
Varighed	Fra 1/11/2004 til 1/11/2007
Beskrivelse	<p>Søtransporten tegner sig ifølge nylige skøn for en tredjedel af den samlede olieforurening. Olieudslip fra fartøjer er en alvorlig fare for havmiljøet. Udslip i de "særlige områder", der er defineret i de internationale konventioner, er i teorien omfattet af retsfor skrifter, som dog er vanskelige at håndhæve på grund af manglende teknologi. De nuværende metoder, som f.eks. flyovervågning, er dyre. I et tidligere LIFE-projekt, OSIS (Oil Spill Identification System), udviklede støttemodtageren et system med fastmonterede sensorer, der er forbundet med kysten via satellit. Systemet virker godt på offshoreanlæg, som f.eks. olieplatforme, men kan ikke anvendes direkte på skibe i bevægelse.</p> <p>Formålet med det igangværende projekt er at videreudvikle OSIS-teknologien ved at skabe en sensor og et transmissionssystem, der egner sig til de særlige forhold, der kendetegner skibstransport. Projektet vil undersøge, hvordan det bedst muligt kan lade sig gøre i et tredimensionelt miljø at måle eventuelle udslip fra et skib i bevægelse, og hvordan data kan transmitteres effektivt fra et skib, hvis geografiske position konstant ændres. Målet er at reducere olieforureningen ved hjælp af bedre overvågning og kontrol. Et effektivt system vil bane vejen for en bredere ratifikation af miljølovgivningen og af internationale konventioner, som f.eks. OSPAR-konventionen om beskyttelse af havmiljøet i det nordøstlige Atlanterhav.</p>

Ny energibesparende proces for udvinding af kartoffelprotein	
Varighed	Fra 1/12/2003 til 1/12/2006
Beskrivelse	<p>EU producerer 50 % af verdensforbruget af kartoffelstivelse. Produktionsprocessen kræver et stort vand- og elforbrug. Spildevandet indeholder særlig store mængder organisk materiale, herunder denatureret kartoffelprotein. Dette spildevand er vanskeligt at håndtere, eftersom miljøkravene for opbevaring og udledning bliver stadigt strengere. Til gengæld kan det denaturerede kartoffelprotein fra kartoffelmelsfabrikkernes spildevand anvendes som råvare i nogle industriprocesser og til foder.</p> <p>Formålet med projektet er at demonstrere en innovativ og miljøvenlig metode til udvinding af proteinerne. Den nye proces vil gøre det muligt at anvende et bedre varme- og varmeudvekslingssystem samt opnå en mere effektiv dekantering og tørring af slutproduktet. Projektet opfylder således to af målene i det sjette miljøhandlingsprogram, dvs. bedre energiudnyttelse (det forventes, at energiforbruget vil falde med 40 %) og bedre anvendelse af ressourcerne, idet mængden af affald vil falde markant (indtil 10 % mindre spildevand).</p>
	Vinder af Viborg Amts miljøpris i 2005

LIFE-Natur

LIFE-Natur medfinansierer projekter, der har til formål at genoprette og bevare truede naturtyper og beskyttede arter i EU og i Rumænien. LIFE-Natur har til formål at bidrage til gennemførelsen af EU-direktiverne om beskyttelse af fugle og naturtyper. Programmet er rettet mod naturtyper og arter i det fælleseuropæiske Natura 2000-net. Natura 2000-nettet repræsenterer en enestående indsats fra EU-medlemsstaternes side for at beskytte og bevare naturen og den biologiske mangfoldighed i Europa. Nettet tæller 18 000 lokaliteter, der dækker ca. 17,5 % af området i de oprindeligt 15 EU-medlemsstater, og udvides nu til at omfatte de 10 nye medlemsstater.

LIFE-Natur arbejder i overensstemmelse med direktiverne om beskyttelse af fugle og naturtyper på at bevare naturtyper og vilde dyr og planter af betydning for EU og understøtter således EU's naturbevaringspolitik og Natura 2000-nettet.

LIFE-Natur i Danmark

LIFE-Natur har medfinansieret 18 projekter i Danmark. Disse projekter repræsenterer en planlagt samlet investering på 56.2 mio. euro, hvoraf EU bidrager med 26.9 mio. euro.

11 af disse projekter er i øjeblikket under gennemførelse, og de repræsenterer en forventet samlet investering på 47.4 mio. euro, hvoraf EU bidrager med ca. 50 %. Projekterne vedrører hovedsagelig kyst- og hedelandskaber samt vandløb og andre vådområder, dvs. levesteder, hvor det er af afgørende betydning at opretholde en gunstig bevaringsstatus.

Følgende 2 projekter er eksempler på de 11 igangværende LIFE-Natur projekter. Der findes en komplet liste over alle 11 projekter med websider i bilag II.

Eksempel på et vellykket LIFE-Natur projekt

Genopretning af Vadehavsdeltaet

I et område på 2 488 ha ved Varde Ås udløb i Vadehavet er de naturlige hydrologiske forhold blevet genskabt i samarbejde med over 250 landmænd. Et bevis på genopretningen af disse levesteder, der tidligere var stærkt forurenet som følge af intensivt landbrug, er engsnarrens (*Crex crex*) tilbagevenden efter 30 års fravær. Området er nu forbeholdt miljøvenligt landbrug i mindst 20 år.

Projektnummer: LIFE99 NAT/DK/006456

Genopretning af klitheden langs den jyske vestkyst	
Varighed	Fra 1.11.2001 til 31.10.2005
Beskrivelse	Den jyske vestkyst er berømt for sine lange hvide sandstrande og klithedstrækninger, der er af stor international bevaringsværdi. Klitheden har i årenes løb lidt under en række problemer, som f.eks. uhensigtsmæssig arealanvendelse og overdreven stabilisering. Den omfattende introduktion af ikke-hjemmehørende arter, som f.eks. bjerg- og klitfyr (<i>Pinus mugo</i> og <i>Pinus contorta</i>), der derefter sår sig selv, udgør den største trussel mod klitheden. Denne trussel forværres yderligere, fordi klitheden ikke længere kan fungere som et naturligt dynamisk system, og fordi den naturlige bevoksning ikke kan klare den stadig stigende tilgang af kvælstof. LIFE-projektet bidrager med en strategisk løsning på disse problemer i 11 Natura 2000-kystlokaliteter med 24 000 ha klithede. Alt i alt vil ca. 4 000 ha blive ryddet for ikke-hjemmehørende nåletræer, der i større eller mindre grad har overtaget landskabet. I et område på yderligere 2 000 ha vil der blive genoprettet en mere naturlig mosaikbevoksning ved hjælp af afbrænding, græsning og rydning. Et sådant omfattende initiativ vil desuden få socioøkonomiske konsekvenser, idet der skabes arbejdspladser i områder, hvor der ofte er stor ledighed. Projektets demonstrationsaspekt er lige så vigtigt. Forskellige bevaringsteknikker forbedres og overvåges, og der udveksles erfaringer med lignende LIFE-projekter andre steder – f.eks. i Letland og Det Forenede Kongerige.

Regionale tiltag for at forbedre forholdene i Odense Å og Odense Fjord	
Varighed	Fra 1.4.2004 til 30.9.2009
Beskrivelse	<p>Odense Å er et af Danmarks største vandløb. Åens økologiske funktioner og biologiske mangfoldighed er dog blevet forringet som følge af de ændringer i de hydrologiske forhold, der har fundet sted for at skaffe større landbrugsarealer. Det overordnede formål med dette LIFE-projekt er at forbedre de økologiske forhold langs åen og i Odense Fjord. Hovedaktionen fokuserer på at genskabe slyng over en strækning på 12,2 km af åen. Alle lodsejere langs åen er blevet informeret om projektet, og de vil få kompensation for det delvise jordtab eller som følge af, at de pågældende arealer skal anvendes anderledes. Der vil blive genskabt ca. 350 ha vådområder og enge langs med åen, hvilket vil bidrage til at mindske udledningen af næringsstoffer i Odense Fjord med omkring 5 %.</p> <p>Projektet tager sigte på at forbedre forskellige ferskvandsarters bevaringsstatus, som f.eks. tykskallet malermusling (<i>Unio crassus</i>) og sjældne fiskearter såsom pignmerling (<i>Cobitis teania</i>) og bæklampret (<i>Lampetra planeri</i>), hvis levesteder har været i tilbagegang i store dele af Europa. Projektet vil også undersøge samvirket mellem Natura 2000-lokaliteterne og gennemførelsen af EU's vandrammedirektiv (direktiv 2000/60/EF), eftersom Odense Å er en af de 13 pilotforsøgsområder, som Europa-Kommissionen har udpeget for at afprøve de nye vandpolitiske retningslinjer.</p>

Yderligere oplysninger

LIFE-websiden

På LIFE-websiden findes et væld af oplysninger om LIFE-programmet: <http://ec.europa.eu/life/>

LIFE-databasen

Yderligere oplysninger om LIFE-projekter i Danmark eller om LIFE-programmet generelt findes på LIFE-databasen.

<http://ec.europa.eu/environment/life/project/Projects/index.cfm>

Databasen er let at bruge og er den eneste autentiske informationskilde om alle afsluttede og igangværende LIFE-projekter. Den indeholder oplysninger om projekternes baggrund, formål og metoder såvel som henvisninger til lovbestemmelser og finansieringsoplysninger. For afsluttede projekter indeholder den desuden resultatbeskrivelser. Du kan ligeledes finde oplysninger om støttemodtagerne med adresseangivelser og projekternes websider.

LIFE – Danmark

Yderligere oplysninger fås ved at kontakte den eksterne projektovervågningsgruppe for LIFE i Danmark:

Kontaktperson: Evija Brante Astrale GEIE – ELLE Skolas Iela 10-8, LV-1010, RIGA, LATVIA	Tlf.: +371 724 24 11 E-mail: elle@astrale.org
	Astrale-GEIE er et konsortium bestående af 10 internationale EU-virksomheder, der overvåger, evaluerer og formidler oplysninger om LIFE-projekter på vegne af Europa-Kommissionen. Astrale kan kontaktes på følgende adresse: coordination@astrale.org

Bilag I

Igangværende LIFE-Miljø projekter i Danmark

	Projekttitel	Projektnummer	Webside	Samlet budget (Euro)	EU-bidrag (Euro)	Startdato	Forventet slutdato
1	Slutning af kulstof- og næringsstofkredsløbet mellem by og land ved etablering af tre nye systemer for kildesortering, indsamling og kompostering af organisk affald i Storkøbenhavn	LIFE02 ENV/DK/000150	http://www.ijv.kvl.dk/	1 943.653	783.903	1/12/2002	28/02/2006
2	Innovativt demonstrationsprojekt for lokal rensning af overløb fra kombinerede kloakanlæg med henblik på gennemførelsen af vandrammedirektivet (LOTWATER)	LIFE03 ENV/DK/000053	www.cowiprojects.dk/lotwater	4.659.395	1.859.622	1/06/2003	31/12/2006
3	Fjernelse af hormonforstyrrende stoffer fra rensed spildevand samt inaktivering af patogene mikroorganismer (APOP)	LIFE03 ENV/DK/000056	http://www.apop.dk/	2.836.486	850.330	1/12/2002	31/08/2006
4	Ny energibesparende proces for udvinding af kartoffelprotein (NEW POTATOPRO)	LIFE04 ENV/DK/000067	http://www.newpotatopro.dk/	6.932.774	1.354.101	1/12/2003	1/12/2006
5	Omdannelse af gummipulver fra brugte dæk til gummiprodukter af høj kvalitet ved hjælp af højtryksteknik (SUPER RUBBER)	LIFE04 ENV/DK/000070	www.superrubber.dk	2.457.309	1.228.654	1/12/2003	1/12/2006
6	Oil Spill Identification System (oliesporingsanordning) til søtransporten (OSIS)	LIFE04 ENV/DK/000076	www.osis.biz	3.977.750	1.193.325	1/11/2004	1/11/2007
7	Dogme 2000 – en model for kommunal miljøforvaltning (DOGME)	LIFE04 ENV/DK/000071	http://www.dogme2000.org/t2w_1.asp	1.019.351	509.675	1/10/2004	1/12/2007
8	Reduktion af drivhusgasudledninger fra lossepladser ved hjælp af afdækning med konstruerede biocovers (BIOCOVER)	LIFE05 ENV/DK/000141	http://www.er.dtu.dk	536.511	256.311	1/08/2005	30/11/2008
9	Odense Å som pilotforsøgsområde (Pilot River Basin) – et program bestående af landbrugsforanstaltninger (Odense PRB - AgriPoM)	LIFE04 ENV/DK/000145	http://www.funencounty.dk	514.641	201.841	1/01/2005	30/06/2007
10	Anvendelse af aske fra slamforbrænding (bioaske) til fremstilling af beton (BioCrete)	LIFE05 ENV/DK/000153	http://www.spildevandscenter.dk	721.772	303.748	1/06/2005	31/12/2007
11	Integreret beskyttelse af overflade- og grundvand i landbrugsområder (AGWAPLAN)	LIFE05/ENV/DK/000155	www.agwaplan.dk	2.004.416	990.877	1/11/2005	31/03/2009
12	Udvikling og demonstration af en prototype på et CO2-transkritisk kølesystem (CO2REF)	LIFE05 ENV/DK/000156	http://www.knudsenkoling.dk/Default.asp?Id=880	592.198	166.784	1/10/2005	31/10/2007
13	Genanvendelse af aske fra affalds- og slamforbrænding i fremstillingen af stenuld (RECYCLING/SYMBIOSIS)	LIFE05 ENV/DK/000158	http://www.rockwool.com/sw59113.asp	2.743.127	650.288	1/02/2005	31/07/2007
14	Udvikling og demonstration inden for fremstilling og drift af anlæg til ren og effektiv elektricitetsfremstilling baseret på Fastoxid Brændselsceller (DEMOSOFC)	LIFE06 ENV/DK/000226	http://www.topsoe.com/site.nsf/all/CHAP-6TUAP3?OpenDocument	13.395.168	4.762.684	1/10/2006	30/09/2009
15	Behandling og genbrug af urbant stormvands afløb via innovative teknologier for fjernelse af forurenende elementer (TREASURE)	LIFE06 ENV/DK/000229	www.silkeborg.dk	4.290.330	1.966.027	1/10/2006	1/10/2009

Bilag II
Igangværende LIFE-Natur projekter i Danmark

Projektitel	Projektnummer	Webside	Samlet budget (Euro)	EU-bidrag (Euro)	Startdato	Forventet slutdato
Skjern Enge	LIFE00 NAT/DK/007116	www.SkjernEnge.dk	7.357.210	2.207.163	1/01/2001	31/12/2004
Genopretning af klitheden langs den jyske vestkyst	LIFE02 NAT/DK/8584	http://www.skovognatur.dk/Emne/Naturbeskyttelse/Naturpleje/Naturprojekter/Klithede/	4.675.797	2.805.478	1/11/2001	31/10/2005
Forbedring af Tryggelev Nors bevaringsstatus – IMAGE	LIFE02 NAT/DK/8588	http://www.fyns-amt.dk/wm108590	1.236.030	618.015	1/04/2002	30/06/2006
Restaurering af den meget næringsrige Furesø	LIFE02 NAT/DK/8589	www.furesoe.dk	2.933.233	1.173.293	1/07/2002	31/03/2007
Genskabelse af tørt græsland (RODGID)	LIFE04 NAT/DK/020	www.lifeoverdrev.dk	4.244.625	2.151.316	1/07/2004	31/12/2008
Regionale tiltag for at forbedre forholdene i Odense Å og Fjord (REGAIN)	LIFE04 NAT/DK/022	www.fyns-amt.dk/wm183840	3.852.367	1.925.184	1/04/2004	30/09/2009
Genskabelse af højmoser med nye metoder (RERABOG)	LIFE05 NAT/DK/000150	www.raisedbogs.dk	2.881.313	1.407.578	10/01/2005	31/12/2009
Tiltag for bevarelse af bestanden af sommerfuglen hedepletvinge (Euphydryas aurinia) (ASPEA)	LIFE05 NAT/DK/000151	www.aspea.dk	566.568	283.284	1/01/2005	31/12/2007
Nødforanstaltninger til fordel for den truede snæbel (Coregonus oxyrhynchus) (HOUTING)	LIFE05 NAT/DK/000153	www.houting.dk	13.385.913	8.031.548	1/02/2005	31/07/2009
Restaurering af fuglehabitater i enge	LIFE06 NAT/DK/000158		1.428.932	714.466	1/01/2006	31/12/2009
Genopbygning af rev i Kattegat Rebuilding of Marine Cavernous Boulder Reefs in Kattegat (BLUEREEF)	LIFE06 NAT/DK/000159		4.808.398	2.364.199	1/08/2006	1/04/2012